

EXAMENSARBETE

Våren 2008
Lärarytbildningen

ELEVINFLYTANDE – Verklighet eller fiktion?

- En studie om elevdemokrati

Författare
Anders Norén
Esra Öztürk

Handledare
Thomas Sörensen

ELEVINFLYTANDE – Verklighet eller fiktion?

- En studie om elevdemokrati

Abstract

This paper examines the amount of influence that upper secondary school pupils of the Swedish voluntary school system. The curriculum clearly states that democratic values are to be instilled with the pupils at an early age, and that the pupils are to have a degree of democratic influence over their tutelage. This paper is based upon a survey, which involves one hundred and fourteen pupils at the Malmö Latin gymnasium. The hypothesis argues that upper secondary school pupils in Sweden have very little knowledge in this area and it contradicts much of the previous research done in this field. The pupils' ages vary from fifteen to eighteen years of age.

The survey shows that the pupils of this school have little or no knowledge of their democratic rights within the school boundaries. It also indicates that they have no perception of how to influence their curriculum or tutelage. This paper also indicates that an overwhelming majority of the pupils at this school have no knowledge of the student body council's duties and field of work. During this essay, we propose measures to be taken by our schools, teaching staff and management in order to improve the pupils' knowledge, perception and competence in the matter of student democracy, in order to improve their chances of becoming good democratic citizens of Sweden in the years to come.

Ämnesord: Demokrati, elevinflytande, skola, enkät, etik.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Demokratins ursprung.....	8
1.2 Syfte.....	9
1.3 Metod/Material.....	9
1.4 Disposition.....	10
2. Tidigare forskning	10
2.1 Demokratins funktionssätt.....	14
2.2 Demokrati i skolan.....	15
2.3 Demokratisk inläring.....	16
3. Undersökningens utformning	15
4. Resultat	19
4.1 Resultat. Årskurs 1.....	20
4.2 Resultat. Årskurs 2.....	24
4.3 Resultat. Årskurs 3.....	26
5. Statistikredovisning	29
6. Analys	34
7. Diskussion	38
8. Sammanfattning	40
9. Referenser	42

Förord

Vi har genomfört arbetet tillsammans. Litteraturstudierna har vi emellertid till vissa delar delat sinsemellan för att jämna ut arbetsbördan. Den kvalitativa delen av arbetet har vi också gjort gemensamt.

1 Inledning.

Skolan; vi har nog alla skilda minnen från vår skoltid, både bra och mindre bra, men minnen har vi alla. Minnen av kamratskap, läxor, hoppet om en femma eller ett MVG som låg och spökade i bakhuvudet. Hos oss, det vill säga författarna av detta arbete, är det just kamratskapet och sammanhållningen i klassen som är våra starkaste minnen från skoltiden, närmare bestämt under våra år i gymnasieskolan. I skolan visste vi var vi skulle vara, när vi skulle vara där och vi visste vår plats. Lärarna utgjorde källorna till vår kunskap. Vi lyssnade på dem, för de visste ju vad de pratade om. De flesta av oss gjorde som vi blev tillsagda.

Schemat var en fotostatokopia eller stencil och detta följde vi. Proven skrevs och sättet vi skulle skriva proven på, det vill säga på papper med frågor i varierande svårighetsgrad. Vi fogade oss efter vad lärarna sade, eftersom vi såg upp till dem. De hade ju alltid rätt och skulle således bestämma.

Enligt Skolverkets undersökning (Selberg. 2001. s.88). uppskattar många lärare idag begreppet elevinflytande. De menar att inflytande och ansvar hänger samman. För eleverna inflytande menar man att de även tar ansvar. Många lärare är eniga om att eleverna skall vara medvetna om att all lärdom de får i skolan, får de för deras egen skull och inte för lärarens skull.

Under vår uppväxt har vi fått bekanta oss med ordet demokrati. Demokrati är ett laddat begrepp, som tolkas lite olika beroende på vem man frågar. Modern västerländsk demokrat, som bland annat vi i Sverige lever efter, inkluderar rättigheter som till exempel yttrandefrihet och folkinflytande. Sveriges regering styrs genom så kallad parlamentarism, där riksdagen, eller folkrepresentationen måste godkänna regeringens förslag innan dessa förslag kan gå igenom. Folket får alltså säga sitt genom att i riksdagsval vart fjärde år, rösta på det parti som motsvarar just deras önskemål. Regeringen står alltså till svars inför folket.

I skolan fungerar det på ett liknande sätt. Där finns elevråd som fungerar som ett slags språkrör för eleverna. Elevrådet kommunicerar med skolledningen och genom elevrådet kan eleverna framföra sina åsikter och eventuella klagomål.

På högskolor och universitet fyller studentkåren en liknande funktion; en slags fackförening för studenterna. Här får skolledningen, precis som regeringen, stå till svars för folket, det vill säga eleverna eller studenterna.

Elevrådet är ett intressant område att belysa eftersom begreppet har blivit mer aktuellt inom skolans värld. Vi har båda varit aktiva inom elevrådet på våra respektive skolor. En av oss var aktiv som ordförande på högstadiet. Arbetsuppgifterna har varierat, både inom – och utanför skolan, genom såväl nationellt som internationellt samarbete med andra skolor.

När vi påbörjade våra studier vid lärarutbildningen vid högskolan i Kristianstad fick vi tidigt stifta bekantskap med ordet demokrati än en gång, om än med ett prefix: elevdemokrati, eller elevinflytande. I 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) går att läsa följande:

De demokratiska principerna att kunna påverka, vara delaktig och ta ansvar skall omfatta alla elever. Elevernas ansvar för att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande på såväl innehåll som former skall vara viktiga principer i utbildningen. Enligt skollagen åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer (1 kap. 2 och 9 §§) samt att eleven aktivt utövar inflytande över sin utbildning (Lärarytelsen. Lärarnas Riksförbund. 2003. s.57)

Enligt skollagen ska alltså skolorna se till att eleverna förstår att de faktiskt har inflytande över sin utbildning och dess utformning. Eleverna skall dessutom uppmuntras till detta. Men varför elevdemokrati? Svaret ligger i skolans värdegrund, och där går följande att läsa:

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (1985:1100) slår fast att verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö. (1 kap. 2§) (Lärarens Handbok. 2004. s.9)

Därför anser vi att elevdemokrati är något vi vill belysa närmare och bilda oss en uppfattning om och hur den fungerar i praktiken. Idag skrivs det och pratas det om i media och litteratur hur viktigt det är att uppfostra demokratiska medborgare. Demokratin har blivit ett slagord i många olika sammanhang. Eftersom vi är blivande lärare anser vi att det är vår uppgift att redan nu, under vår utbildning, få en inblick inom området. Vi är även medvetna om att denna uppsats kommer att vara en början på vår egen personliga utveckling.

Den svenska skolans läroplaner betonar således att eleverna ska genomgå en demokratisk fostran med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en inom skolan ska främja för varje människas egenvärde.

Man kan dock undra om dessa tankar får genomslag i verkligheten och att eleverna blir demokratiskt skolade.

Med stöd av Lpf 94 anser vi att gymnasieelevernas förståelse och vetskap om deras inflytande över deras undervisning är stark, att de är väl införstådda med vad elevdemokrati innebär och att de aktivt utövar inflytande över sin utbildning.

I vårt arbete har vi därför som utgångspunkt att gymnasieelever i den svenska skolan har en stark känsla för medbestämmande. Efter många år i grundskolan där de påverkats av läroplanens tankar så vore det underligt om eleverna skulle vara opåverkade av detta.

1.1 Demokratins ursprung

Ordet demokrati kommer ifrån grekiskan och betyder folkstyre. I det antika Grekland var alla fria män medborgare och hade någorlunda inflytande i politiken. Dagens krav på demokrati är inte det samma som på antiken.

Den grekiska demokratin hade sin storhetstid under 400- och 300-talet f. Kr. Legenden bakom demokratispridning i världen ligger hos Alexander den Store. Idag känner vi mest till den atenska demokratin. Styrelseformen utvecklades runt 500-talet. På den tiden fanns en släktbaserad aristokrati, som innebar att släkternas överhuvud styrde. Ca 150 år senare blev alla fria män röstberättigade i allmän direktdemokrati.

1.2 Syfte

Frågan har också ställts om hur stark den demokratiska känslan är bland våra svenska skolelever. Syftet med denna uppsats blir därför är att besvara följande frågor:

- Hur stark är gymnasieelevers uppfattning om begreppet elevdemokrati?
- Upplever eleverna att de har möjlighet att utöva inflytande över sin undervisning?
- Vilken uppfattning har de om elevrådets arbetsuppgifter och är elevrådet välfungerande utifrån elevernas egna upplevelser?

1.3 Metod/material

För att kunna besvara frågorna under 1.1 har vi valt att göra en kvantitativ studie. Studien har genomförts på Malmö Latinskola. Vi har besökt tre årskurser från 1 t o m 3. Materialet består av etthundrafjorton (114) elever.

Anledningen till av vi valt att göra en kvantitativ undersökning är att vi anser att undersökningen kommer att ge ett bredare perspektiv i vår empiriska undersökning. Vi använder oss av lämplig litteratur som behandlar ämnet för att ytterligare stärka vår hypotes.

Litteraturen är vald utifrån ämnet demokrati i skolan och skolans värdegrund. Antalet lästa böcker ligger mellan tio och tolv. Litteraturen vi har valt ut består bland annat av publiceringar av Hans Albin Larsson och Thomas Englund.

Enkäten är utformad enligt följande: Den består av tretton frågor, varav åtta är så kallade statistikfrågor. Eleverna har fått olika svarsalternativ att välja mellan där deras svar stämmer bäst överens med deras uppfattning.

Backman skriver att när data är av en kvantitativ natur kan man få matematiska eller statistiska tekniker. Han påpekar även att detta system går att använda även i kvalitativa metoder. (Backman, 1998. s.29) Med Backmans påstående i åtanke har vi valt att föra statistik på elevernas svar. Eleverna har även fått svara på fem skrivfrågor där de förväntas att skriva mer utförligt och efter bästa förmåga formulera sina tankar.

1.4 Bearbetning av material

Det insamlade materialet har varierat från avhandlingar till examinationsarbeten som har berört ämnet elevinflytande. Samtliga använda källor har en forskningsanknytning och har använts för att besvara vår frågeställning och stärka vår hypotes. Avhandlingarna som vi fann på internet var även mycket väsentliga och synnerligen aktuella. Under arbetet med uppsatsen har vi stött på flera böcker som berör ämnet, men inte tillfredsställande kunnat besvara de frågor vi ställt.

De författares verk som vi har använt oss av, vars bakgrunder vi noga har kontrollerat, är samtliga mycket engagerade i frågan om elevinflytande.

1.5 Disposition

Uppsatsen inleds med en presentation av uppsatsämnet samt hypotes och vår teoretiska utgångspunkt, i det här fallet Lpf 94 och skollagen. Därefter följer en presentation av tidigare forskning kring ämnet, såväl i form av uppsatser som olika publikationer författade av bland annat Hans Albin Larsson.

Härefter följer en presentation av resultatet från enkätundersökningen där vi ger exempel på elevernas egna motiveringar, kopplar dessa till litteratur och ger en utförlig analys samt ett diskussionsavsnitt om elevernas reflektioner, läroplanen samt litteratur.

För att avsluta uppsatsen följer sedan en sammanfattning av arbetet och en slutdiskussion kring vårt resultat av studien.

2. Tidigare forskning

Vi har studerat tidigare forskningsmaterial i ämnet för att få en inblick i andras resultat och för att stärka vår egen hypotes eller argumentera mot andras resultat. Vi har studerat och gjort ett urval av forskningen inom vårt forskningsområde som är elevdemokrati. I ett tidigt skede lade vi märke till att det har skrivits många vetenskapliga uppsatser om demokrati i skolan. Många kända profiler bakom demokratiforskningen är t.ex. Tomas Englund och Hans Albin

Larsson. Även Skolverket genomför regelbundna undersökningar och publicerar rapporter om elevinflytande.

I en uppsats skriven av Caroline Nilsson och Lina Älverdahl används en hermeneutisk och fenomenologisk metod: *Elevens och Lärares upplevelser av elevinflytande* (2008). De genomförde en gruppintervju med tolv elever och två lärare fördelade på två svenska högstadieskolor, en kommunal och en friskola. Syftet med deras studie var att få kunskap om hur dessa elever upplever elevinflytande och huruvida det skiljer sig mellan dessa två skolformer. Nilsson och Älverdahl ville även se om elevernas och lärarnas upplevelser överensstämde med varandra på respektive skola.

Enligt studien kan man se att eleverna på respektive skola upplever elevinflytandet som viktigt. Eleverna skulle vilja bestämma mer men inte alltför mycket. Den kommunalt anställda läraren upplever att elevinflytande är viktigt, men trots det så har det inte så stor betydelse för just hennes elever. Läraren på friskolan instämde med sin kollega på den kommunala skolan med eftertryck.

Ovan nämnda uppsats har, till skillnad från vårt arbete, genomförts på två skolor. Metodiken skiljer sig på sådant vis att undersökningen har skett genom intervjuer med lärare och elever. Antalet intervjuade elever är tolv, men inriktningen är snarlik. Svaren som författarna Nilsson och Älverdahl har fått från eleverna skiljer sig mycket litet mellan de bägge skolorna.

I en annan uppsats, *Elevinflytande - En undersökning om hur och när elevinflytande gynnar elevens läroprocess* (2008), och är skriven av Marie Larsson och Cecilia Tandrup hittar vi en undersökning om hur elevinflytande gynnar lärandeprocessen, vilka faktorer som krävs för att elevinflytandet skall gynna densamma och varför elevinflytande gynnar lärandeprocessen.

Slutligen redovisar författarna vilken medvetenhet eleverna kräver för att dessa ska kunna öka sitt inflytande över läroprocessen. Metoden som använts är fenomenografisk och grundar sig på intervjuer med fyra lärare. Intervjuerna handlar om lärarnas åsikter och uppfattningarna kring elevinflytande.

Vad författarna kommer fram till är att lärarens roll kan se ut på olika sätt, men att arbetet med elevinflytandet gör läraren mer till en handledare. Författarna har konstaterat att en förutsättning för att elevinflytande ska få positiva effekter för lärandeprocessen är att det finns tydliga mål för arbetet, ett nytänkande och att läraren vågar ge eleverna mer ansvar.

Edit Palmqvist har skrivit en uppsats med namnet *Demokrati i skolan – en studie på en Komvuxskola* (2007). Uppsatsen handlar om att ta reda på hur det är för en nyexaminerad samhällslärare att undervisa i demokrati och hur elevinflytande fungerar på skolor. Hon menar att demokrati är ett fenomen som ständigt diskuteras i skolorna. Hur fungerar det i verkligheten? Svaret tar hon reda på genom att utföra en kvalitativ undersökning på en Komvuxskola i en mindre kommun i Skåne.

Uppsatsen skiljer sig från vår uppsats då författaren väljer att utföra strukturerade intervjuer med sex elever och en lärare. Hon skriver att hon använder sig av den kvalitativa forskningsmetoden, vilket innebär att man genom observationer och intervjuer får ett resultat som förstärks med hjälp av teorier.

Syftet med hennes ämnesval är att hon tycker att pedagoger har en viktig uppgift för det demokratiska ledarskapet och ansvaret ligger tyngst på samhällslärare på grund av ämnets karaktär. Målet med hennes uppsats är att intervjupersonerna beskriver deras demokratiuppfattning utifrån upplevelser och erfarenheter. Författaren har även varit på en Komvuxskola och genomfört en observation.

Hennes slutsats är att demokrati är ett mycket vitt begrepp som tolkas och tillämpas olika beroende på vem man frågar. En gemensam nämnare för demokratibegreppet är att majoriteten bestämmer, vilket framkommer tydligt i Palmqvists resultatdel.

Intervjupersonerna menar att deras inflytande över lektionerna är mycket begränsade. Mycket berodde på läraren och ämnet. I samhälle B var det betydligt lättare att påverka än i samhälle A som inte var så påverkingsbar. Många av eleverna visste inte heller att det fanns juridisk möjlighet att påverka undervisningen. Därför var denna studie givande på många olika sätt eftersom eleverna fick en större kunskap om vad elevdemokrati innebär.

En annan uppsats; *Elevens ansvar och inflytande – En undersökning om elever och lärares uppfattningar om elevens ansvar och inflytande i utbildningen* (2006) skriven av Louise Fink undersöks elevens och lärares uppfattningar kring elevens ansvar och inflytande i utbildningen. Har elever och lärare samma uppfattning om hur elevens och inflytande i utbildningen?

Hon använder sig av den kvalitativa forskningsmetoden, d v s med öppna intervjuer för att jämföra åtta elevens och två lärares upplevelser angående elevinflytande i skolan. Resultatet av undersökningen tyder på att lärare och elever har relativt lika åsikter och uppfattningar om elevinflytande. Författaren menar i sin slutsats att elevinflytande fungerar väl på just den skolan där undersökningen genomfördes. Detta på grund av att det fanns förutsättningar som var behövliga för demokratiskt inflytande. De intervjuade lärarna var väl bekanta med styrdokumentet och menade att alla pedagoger borde känna till grundprinciperna i ett välfungerande samhälle.

Thomas Englund menar att skolan har fått många uppgifter lagda på sig. Idag skall skolan fungera som en fostrande och konfliktlösande institution. Skulle vi se till att allas intressen tillvaratas skulle de vara oräkneliga, menar Englund.

Ser vi på begreppet demokrati märker vi tydligt att det har blivit ett populärt och ett ofta diskuterat ämne. Alla i skolans värld ska ta till sig begreppet demokrati och eleverna skall fostras utifrån ett demokratiskt perspektiv.

I läroplanen står det att:

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen slår fast att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar... skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på. (Larsson. 2004. s.13)

2.1 Demokratins funktionssätt

Nu, när vi har ställt oss frågan om omfattningen av elevdemokrati, vill vi gärna fördjupa oss i hur demokratin fungerar utifrån Thomas Englund. Vi finner denna del väsentlig eftersom den beskriver demokratin ur olika aspekter. Vi har valt Englund eftersom han har gett ut många böcker som behandlar ämnet elevdemokrati. Han står även bakom begreppet deliberativ demokratiuppfattning.

Enligt Nationalencyklopedin betyder deliberation en process där aktörer genom kommunikation grundad på rationell argumentation, söker omvandla, eller forma preferenser. (Oscarsson. 2003. s.17)

Det finns två uppfattningar om demokratins funktionssätt: Den dominerande demokratiuppfattningen är den funktionalistiska, som är en form av en representativ styrelse, d.v.s att eliten förvaltar demokratin åt dem som väljer sina representanter. Här fungerar demokratin för att fatta beslut.

I den normativa demokratiuppfattningen deltar människorna i det politiska beslutfattandet. Båda uppfattningarna om demokratins funktionssätt representerar olika förhållningssätt för relationen mellan skola och demokrati. Den funktionalistiska demokratiuppfattningen syftar till att demokratin är ett kunskapsområde som innehåller vissa fakta bland andra kunskapsområden i den meningen att vissa elever är intresserade och andra inte.

Jämför vi den funktionalistiska demokratiuppfattningen med den normativa, är den normativa den som strävar efter att möta alla elevers förutsättningar och skapar en mer jämlik syn på att förstå demokratins grundprinciper. De som stödjer den normativa demokratiuppfattningen anser att demokratin är ett levnadssätt och menar i sin tur att alla medborgare ska bli delaktiga, genom olika verksamheter exempelvis, i skolan.

2.2 Demokrati i skolan

Samhällsutvecklingen har lett till att synen på skolan har förändrats. I samband med förändringen har även demokratiidealet tolkats på olika sätt.

I den nu gällande läroplanen understryks mycket starkt skolans demokratiuppfostrande roll men det är inte kristallklart vilken demokratisyn som avses. (Larsson, 2004 s.41)

Citatet ovan påvisar att skolans demokratiuppfostrande roll inte är lika tydlig som den borde vara. Detta är många andra forskare ense om. Demokratibegreppet har genomgått förändringar under 1900-talet. Detta har medfört konsekvenser avseende skolans roll. Skolkommissionen från 1946 hade ett kollektivt - och omfattande demokratibegrepp. Under senare årtionden har demokratibegreppet fått en mer individualistisk framtoning.

Hans Albin Larsson menar att den funktionalistiska demokratiuppfattningen som formellt ser den demokratiska beslutprocessen som tillräcklig och den normativa demokratiuppfattningen där folket aktivt deltar i beslutprocessen.

Den normativa demokratisynen har delats i två former av pedagogen Thomas Englund; deltagardemokrati och deliberativ demokrati. Deltagardemokratin har sin utgångspunkt i det system som rådde i Sverige fram till kommunreformen 1952 och som senare återkom under 1980-talet som brukarinflytande. I skolsammanhang måste termen anses tveksam, men Englund använder den för att beskriva 1970- och 1980-talens inriktning på att eleverna skulle bli goda demokrater genom att skolans arbetssätt var upplagt för att främja demokrati.(Larsson, 2004. s.41)

Idag ser vi tydligt att skolorna främjar demokrati ur en deliberativ synvinkel. Följande citat av Ellen Almgren förklarar den deliberativa demokratin:

De kvaliteter som den deltagardemokratiska processen antas utveckla är flera: Ett ökat självförtroende för ens förmåga att delta, större färdigheter i själva deltagandet... ett mera allmänorienterat och mindre egenintressant perspektiv, utökad deltagande på andra områden, och sist, men viktigast i denna avhandling, också större kunskaper om demokratiska procedurer och spelregler. (Almgren, 2006. s.21)

Almgrens hypotes ger sig till känna i skollagen:

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan skall förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna skall kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativt. Språk, lärande och identitetsutvecklingen är nära förknippade. (Lärarytelsen. Lärarytelsen Riksförbundet. 2003. s.65)

Därför är det viktigt för eleverna att redan i skolan bemöta och göra sig bekanta med demokratibegreppet, för att sedan kunna fungera som goda medborgare i samhället. Demokratisk uppfostran skall även tydliggöra elevens rättigheter och skyldigheter. Då kan vi blivande pedagoger få ett större perspektiv i ett övergripande sammanhang.

Oscarsson Vilgots studie om elevers kunskaper om politik och demokrati tyder det på att elevers kunskaper om demokrati och det svenska politiska systemet inte är tillfredställande när kunskaperna relateras till kursplanens mål; att alla elever skall ha grundläggande kunskaper om det svenska styrelseskicket. Detta är en målsättning som alla elever skall uppnå i Åk.9 i ämnet samhällskunskap. (Oscarsson. 2003. s.35)

2.3 Demokratisk inläring

There is now a growing awareness that concentration upon narrow standards and testing in primary schools is tending to limit children's experience and threaten their well-being. This is not to detract from the importance of literacy and numeracy, but to acknowledge that they need to be complemented by other knowledge and skills.

These signs of a changing debate suggest that the climate may be more sympathetic to the development of citizenship education... (Osler. 2000. s.118)

Mats Ekholm har forskat kring demokratisk inläring. Han menar att det som sker i skolan är en förberedelse inför vuxenlivet i ett demokratiskt samhälle. Ekholm får här stöd av styrdokumentet Lpo.94 och Lpf.94. Han menar att det är skolans ansvar att sådan kunskap lärs ut till eleverna.

Ett annat sätt att se på inläring, enligt Ekholm, är att se lärandet som något som fördelas på flera undergrupper, så som kön, etnicitet och socioekonomiska grupper, för att få undervisningen så demokratisk om möjligt.

Ett tredje sätt att se på inläring är att studera hur elever bemöts och behandlas av lärare och rektorer, samt studera elevernas rättigheter. Barnens – och de ungas synpunkter och åsikter måste bemötas med respekt av de vuxna för att uppnå demokrati i skolan. För att detta ska fungera menar Ekholm att inläringen måste bygga på att den sanna makten fördelas mellan eleven och läraren. (Ekholm. 2004. s.95). Problemet är att demokratiutbildningen åsidosätts och prioriteras bort.

At system level in Sweden there have been concentrated efforts to make schools good places for learning knowledge and skills useful in the democratic society of the future, these skills usually take second place to academic achievement. (Ekholm. 2004. s.97-98)

Det är med andra ord vanligt förekommande att man fokuserar mer på elevernas akademiska färdigheter. Kvalitén på demokratiinläringen i Sverige är därför låg. Enligt Wiklund, som har bedrivit forskning i elevinflytande på Malmös gymnasieskolor (*Gymnasieelevers upplevelser av och syn på elevinflytande*), har flera statliga utredningar behandlat elevernas möjligheter att utöva inflytande i skolan. Hon berättar att skolforskare under en längre tid intresserat sig för elevernas möjligheter, men även upplevelser av elevinflytande.

Under 1946 beslutade det årets skolkommision elevinflytandefrågan ur olika perspektiv. Enligt kommissionen spelade undervisningens individualisering och betydelsen av inflytande för elevernas motivation i skolarbetet en stor roll. Man betonade även lärarnas handledande roll. Man ansåg att läraren kunde ge eleverna ett stort inflytande över val av uppgifter.

De bör där helst välja själva, medan lärarens roll är att vara rådgivande och stimulerande (SOU 1948:27. s.119-120)

Även elevstyrelsernas betydelse framhölls;

En demokratiskt upplagd elevstyrelse inom skolan ger lärjungarna tillfälle att samarbeta under ordnade former, att gemensamt fatta beslut under ansvar. (SOU 1948:27. s.129)

Gun Wiklund har gjort en efterforskning i elevinflytande med namnet *Gymnasieelevers upplevelser av och syn på elevinflytande*, på Malmös gymnasieskolor, som beskriver ett riksdagsbeslut som fattades i juni 1997. Riksdagen beslutade då att en försöksverksamhet med lokala styrelser med elevdemokrati skulle genomföras under en treårsperiod på gymnasieskolor och Komvux. Det innebär att, med början i augusti 1997, skulle kommunerna överlåta vissa ansvars – och beslutsfunktioner på en lokal styrelse inom gymnasieskolan och Komvux. I dessa styrelser skulle elevernas representanter vara i majoritet. Wiklund sammanfattar med att notera tre huvudsakliga motiv för försöksverksamheten: Demokrati som livsform, fostran av unga till eget ansvarstagande, och effektivisering av inläring. (Wiklund. 1998, s.11-18)

Efter genomförd enkätundersökning och sammanställning av densamme, föreslår Wiklund följande åtgärder för att öka elevernas inflytande: Varje skola arbetar fram egna handlingsprogram för att nå optimala resultat. Handlingsprogrammen kan tas fram exempelvis under gemensamma temadagar för elever och lärare. Hon menar att varje skola utgör en viktig länk i arbetet för ett ökat elevinflytande. (Wiklund. 1998, S.106)

Seden mitten av 1900-talet har statliga utredningar och styrdokument för skolan inkluderat bestämmelser för elevinflytande. I samband med andra världskrigets slut blev demokratiseringen i det svenska samhället utvecklad och det bidrog till tankar om att samhället skulle bli demokratiskt. Redan år 1812 menade man att ett demokratiskt statsskick bäst främjas genom ett upplyst och kunnigt folk. Synen på skolans mål, innehåll och arbetsmetoder för undervisningen skulle komma att påverkas.

Selberg menar att elevernas möjligheter till egna initiativ och inflytande inte ligger långt från varandra. Eleverna måste ta till sig arbetsmetoder där de själva har möjlighet att påverka och självständigt tänka över den kunskap de tillgodogör sig.

Selberg anser också att:

Betoningen på elevernas möjligheter till egna initiativ och deras träning i kritiskt tänkande är därmed introducerad. I 1946 års skolkommissions betänkande med förslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets framtid formas tankarna om elevinflytande ytterligare och kopplas till lärarens arbetsmetoder och elevernas intressen. (Swahn. 2006. s.26)

I läroplanen står det att läraren skall:

”Utgå från att eleverna kan och vill ta personligt ansvar för sin inläring och sitt arbete i skolan, se till att alla elever/.../får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen, planera undervisningen tillsammans med eleverna, låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer.” (Larsson. 2004. s.33)

Sett till ovan nämnda citat märker vi att det är lärarens skyldighet att skapa en atmosfär i klassrummet där han/hon tydliggör ett välfungerande samarbete mellan eleverna och läraren.

3. Undersökningens utformning

Vi har valt att genomföra vår empiriska undersökning på Malmö Latinskola. Det är en gymnasieskola, som är belägen i centrala Malmö. Vi har valt denna skola efter tidigare personliga erfarenheter. Malmö Latinskola har under många år haft ett elevråd som ansetts fungera väl. Enligt egen utsago har skolans rektor ett stort intresse för elevdemokrati.

I vår empiriska undersökning har vi använt oss av en enkätundersökning. Metoden passar uppsatsen och kan därmed göra undersökningen mer omfattande, samt få fler respondenter på kort tid. Malmö Latinskola har en lång tradition av teoretiska gymnasieprogram. Enkäterna genomfördes i tre olika åldersgrupper från årskurserna 1 till 3. Det rädde ett bra arbetsklimat i klasserna. Eleverna var pratiga men inte den mån att det störde oss. De satt placerade två och två. Vi besökte samtliga klasser under en och samma dag. Läraren var närvarande under själva presentationen. Vi började med att presentera oss själva. Därefter följde en kort inledning som förklarade begreppen elevinflytande och elevdemokrati. Vi berättade att

enkäterna var anonyma vilket innebar att de inte skulle uppge namn på enkäten. Vi påpekade också att uppsatsen skulle komma att publiceras. Vi har även valt att öppet nämna skolans namn då vi inte anser att vare sig skolan eller eleverna kommer att ta någon skada av uppsatsen, utan snarare tvärtom. När eleverna blev klara samlade vi in enkäterna. Läraren bad oss att stanna kvar en stund och föreläsa mer övergripande om vad elevinflytande innebär. Vi fick många intressanta frågor som vi försökte besvara så gott vi bara kunde. I enkäten ställs frågor om elevernas boendeform. Den ställdes för att vi själva skulle få en uppfattning om elevernas sociala sammansättning och utgör inte något forskningsunderlag.

Nedan följer en redovisning för vilka svar vi förväntar oss att få utifrån frågorna som har ställts på enkäten:¹

”Demokrati är ett mycket brett begrepp som betyder folkinflytande. Vad betyder ordet för dig?”

I läroplanen står nämligen att:

- Se till att alla elever oavsett kön och social och kulturell bakgrund, får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.
- Planera undervisningen tillsammans med eleverna.
- Tillsammans med eleverna utvärdera undervisningen.

(Läroboken. Lärarnas Riksförbund. 2003. s.58)

”Hur upplever du att elevdemokrati yttrar sig på skolan? D.v.s. förklara om ni har något inflytande och på vilket sätt.”

”Vilken uppfattning har du om elevrådets arbetsuppgifter?”

”Hur tycker du att du som elev kan få mer upplysning om vad elevdemokrati innebär? T.ex. någon form av undervisning i ämnet.”

¹ Se bilaga.

4. Resultat

4.1 Resultat. Årskurs 1

Av de 27 eleverna i Åk.1 var 24 stycken flickor och 3 pojkar. Av enkätundersökningen framgick att eleverna bor i såväl villor som lägenheter och är jämt fördelade över hela Malmö kommun. Man kan därför antaga att vi hade att göra med ett socialt tvärsnitt av malmöborna i gymnasieåldern. Stämningen i klassrummet var pratig men ej störande. Eleverna var väldigt nyfikna på ämnet och klart intresserade av att veta mer om elevdemokrati.

Vid närmare granskning av de färdiga enkäterna kan vi observera följande:

Samtliga elever i Åk.1 – klassen, där enkäten genomfördes, svarade enhälligt på fråga 1 om demokrati och folkinflytande och vad det innebär för dem, att de flesta människor har lika värde. En elev skriver exempelvis: ”För mig betyder det möjligheten att leva det liv jag väljer att leva, typ frihet att vara den jag vill vara.” En annan elev menar att ”För mig betyder det frihet och att man känner till sina fri – och rättigheter. Var och en individ har rätt att uttrycka sig och påverka det land de bor i”

En tredje elev är mer inne på vårt spår och anser: ”Att alla har samma rättigheter, och att alla behandlas lika, och att alla har rätt att få vara med och bestämma saker, t.ex. i skolan”.

Många elever i den aktuella klassen uttrycker att demokrati är när människan är fri och är medveten om sina rättigheter.

I skolans värdegrund står det tydligt att skolan skall främja empati för andra människor och även uppmuntra till inlevelse. Alla former av trakasserier som t.ex. xenofobi skall motverkas och möjligheten att diskutera detta genom olika åtgärder skall främjas. Större kunskap är ett nyckelord och en självklarhet.

Nästa enkätfråga lyder: ”Hur upplever du att elevdemokrati yttrar sig på skolan? D.v.s. förklara om ni har något inflytande och på vilket sätt.”

En elev har svarat så här: ”Vi har ju ett elevråd, och jag känner att lärarna för det mesta lyssnar på oss i alla fall man har något klagomål. Men det är ju inte alltid de gör något åt det.

Sen kan jag tycka att ibland får man för lite information om vad som händer på skolan. Nån gång har det hänt att man fått läsa en sak om skolan i tidningen innan vi elever fått reda på det”. Eleven i fråga menar att lärarna lyssnar, men vidtar sällan någon åtgärd.

En annan elev är av annan åsikt och säger att: ”Jo, det har vi faktiskt. Vi har lätt att föra fram förslag och andra klagomål. Det har även visat sig att vi fått som vi vill och att det har skett en förändring” Detta tolkar vi som att eleven är nöjd med att lärarna lyssnar och tar till sig framförd kritik från elevernas sida.

En tredje elev tycker: ”Vi har inget inflytande. Lärarna tar de flesta besluten. Elevrådet är en så kallad elevdemokrati men dem räknas inte”

Nästa fråga på enkäten var: ”Vilken uppfattning har du om elevrådets arbetsuppgifter?” Efter att ha granskat enkäterna kom vi fram till att de flesta av eleverna i klassen saknade inblick i elevrådets arbetsuppgifter. Många elever har gett samma svar med vissa variationer. En elev skriver t.ex: ”Jag vet inte vad de har för arbetsuppgifter”. En annan elev säger: ”Försöker hjälpa till men det blir inte mycket av det. Vi önskar t.ex. bättre stolar men inget händer så de gör inte så mycket.”

Överlag saknar de flesta eleverna kunskap om elevrådets funktion. Några exempel på kommentarer: ”Jag vet inte direkt vad de ska göra men jag antar att de ska framföra elevernas viljor.” ”Har ingen uppfattning eftersom att jag inte vet vem dom är, vad dom gör och har gjort på skolan.” Jag vet ingenting om elevrådet, alltså om vad dom gör.” ”Jag vet inte ens vad de gör, de berättar inget”

Det finns däremot elever som har viss inblick i arbetet men de är trots det inte nöjda med elevrådet: ”De engagerar sig bara i lekar och olika aktiviteter åt eleverna. Jag tycker inte att de tar upp viktiga frågor vad berör skolan. Dessutom märker man ingen skillnad.”

En elev i klassen, som själv har suttit i elevrådsstyrelsen, säger: ”Jag var medlem i elevstyrelsen ett tag och jag vet att det är mycket engagerade elever. Jag tror mycket händer just inom elevrådet. Jag har dock inte så mycket koll på dem längre än jag hade förr.”

En annan elev i klassen som i skrivande stund är aktiv inom elevrådet har följande att säga: ”Eftersom jag själv sitter med i elevrådsstyrelsen tycker jag att våran uppgift är att försöka få elever trivas genom att lyssna på vad dom har att säga och sedan sända vidare den här 'faktan' till skolledningen, lärare e.t.c.”

Den fjärde och sista skrivfrågan på enkäten lyder: ”Hur tycker du att du som elev kan få mer upplysning om vad elevdemokrati innebär? T.ex. någon form av undervisning i ämnet?”

Åsikterna bland eleverna här var blandade. Många var positiva till någon form av undervisning eller föreläsning i ämnet, antingen av en lärare eller av elevrådets representanter. Eleverna hade exempelvis det här att säga: ”Elevrådet på skolan kan komma och presentera sig och berätta vad de gör. De kan också berätta lite om vad elevdemokrati är och hur vi ska göra på bästa sätt om vi vill förändra något.” Här märker vi att eleverna är intresserade av elevrådets information. De vill gärna att elevrådet skall synas mer. Många elever anser att elevdemokratin är viktig och de vill lära sig mer om det.

En annan elev säger däremot: ”Ja, det kanske man kan men jag är tveksam. Hade verkligen någon lärare velat offra sina lektioner bara för att lära oss om elevdemokrati. Svaret på den frågan: Nej! De tänker bara på sig själv.” Eleven uppfattar elevdemokratin som något mindre värt än övriga lektioner. Han/hon menar att lärarnas egen inställning är sådan att de sällan eller aldrig skulle vilja avsätta tid från lektioner för att närmare gå igenom elevdemokrati.

Demokrati är som vi redan fastställt något som skall läras ut till alla elever i Sverige, och står så skrivet i läroplanens värdegrund. Undervisning i ämnet demokrati sker oftast i undervisningen i samhällskunskap. En elev säger följande: ”Ja, vi kanske skulle kunna prata om det under 1-2 lektioner på samhällslektionen.” En annan elev säger att: ”Jo det skulle jag gärna veta. Jag anser att vi kan för lite om ämnen och borde bli mer informerade genom undervisningar främst.” Eleven i fråga är fullt medveten om att han/hon kan för lite om ämnet elevdemokrati och vill därför ha mer undervisning eftersom det uppenbarligen är viktigt för många elever. En annan elev vill ha en mer praktisk inriktning: ”Dem kan göra olika övningar med oss, så att vi förstår innebörden av elevdemokrati.”

4.2. Resultat. Årskurs 2

Eleverna i Åk 2 utgör en majoritet av de undersökta klasserna. Totalt ingår 52 elever från Åk 2 vilket motsvarar två normalstora klasser. I detta avsnitt behandlas samma fyra skrivfrågor som ovan. Båda klasserna var lugna och eleverna visade intresse för vårt syfte med besöket. De satt parvis vid bänkarna. Samma lärare var närvarande som vid besöket i Åk 1.

Fråga nummer ett: ”Demokrati är ett mycket brett begrepp som betyder folkinflytande. Vad betyder ordet för dig?” Många av eleverna i Åk 2 menar att demokrati är när människor får säga vad de tycker. Med andra ord, yttrandefrihet. En elev säger följande: ”Där folket har rätt att uttrycka sina åsikter och det är mycket jämställt i landet. Man har rätt att påverka och besluta.” Ett liknande svar får vi från en annan elev som säger: ”Jämställdhet, jämliket, samma rättigheter, får ha inflytande.” Vi märker ganska snabbt att eleverna är inne på samma spår som ettorna. En elev säger också att: ”Att alla ska få sin röst hörd och det ska inte bli dåliga konsekvenser om man inte tycker som alla andra. Att det inte finns en person som är allsmäktig som i en diktatur.” Svaret överensstämmer med hur västerländsk demokrati tillämpas.

En annan elev säger i andra ordalag att man som uppväxt inom en demokratisk stat kanske tar demokratin för given: ”Att ens ord betyder något, har aldrig smakat något annat än demokrati, så jag tror inte jag uppskattar det tillräckligt.”

Fråga nummer två: ”Hur upplever du att elevdemokrati yttrar sig på skolan? D.v.s. förklara om ni har något inflytande och på vilket sätt.”

Många elever vill kunna påverka och fatta beslut om olika angelägenheter. Det är emellertid inte alltid möjligt. En elev menar: ”I och med att vi har ett elevråd på skolan och elevrådsrepresentanter i varje klass så har eleverna möjlighet att yttra sig om sina åsikter. Det är ofta elevernas vilja verkställs på skolan.”

Andra elever som tycker att elevdemokratin inte fungerar så väl på skolan skriver: ”Inte speciellt mycket. Elevrådet finns men känns inte helt aktivt.” Ett annat exempel: ”Jag har inte hört talas om elevdemokrati.” Vi blev överraskade när vi hörde detta eftersom vår hypotes

stämde så väl. Ett annat negativt exempel: "Har ingen aning vad elevdemokrati är." Vissa elever upplever det däremot att de har ett begränsat inflytande över undervisningen. En elev skriver t ex: "Vi har lite inflytande. T.ex. när provdatum ska sättas och vilka sidor som kommer på provet. Det skiftar dock från lärare till lärare." Läraren har med andra ord stor betydelse för hur stort inflytande eleverna tillåts ha.

"Vissa lärare vill ha med sina elever när hon/han fattar olika sorters av beslut, medan andra 'kör' över mer eller mindre". En annan elev som hävdar att de inte har någon inflytande alls säger: "Inte tillräckligt. T.ex. om man vill byta lärare/om man är missnöjd med lärare." Det verkar som att eleverna känner sig pressade att tycka på ett visst sätt, att de känner att de inte får tycka till om saker och ting utan förväntas att så att säga "gilla läget".

Tredje frågan: "Vilken uppfattning har du om elevrådets arbetsuppgifter?"

Många av de tillfrågade eleverna tycker att elevrådets uppgifter omfattar spex på skolan och olika aktiviteter. Eleverna tyckte sällan att de var till någon nytta. En elev säger: "Bryr mig inte så mkt. Dom gör mest tävlingar o s v som jag inte är delaktig i." Och en annan säger: "Att de gör som de vill, tar inga idéer från eleverna från olika klasser." En tredje säger: "Diskuterar oviktiga saker som oftast inte går igenom." Man kan sammanfatta dessa tre elevers erfarenheter som att de inte upplever elevrådet som elevrepresentanter, utan snarare som en slags lekstuga, eller rent av en samling elever som sitter i elevrådet för att de vill ha ansvar, men inte klarar av att förvalta det ansvar som uppgiften för med sig.

Inte alla elever ger ris åt elevrådet. Det finns även elever som uppfattar elevrådet väldigt positivt och är medvetna om vilka frågor som brukar tas upp på elevrådets sammanträden: "Elevrådsrepresentanterna i klassen har till uppgift att föra vidare de åsikter vi i klassen har och hur vi vill ändra något till det bättre." En annan elev menar att: "Det uttrycker vad eleverna på skolan vill till rektorn och lärarna. De hittar på roliga saker för eleverna." En tredje elev säger: "Tar upp sådant som eleverna inte är nöjda med eller som behöver förbättras. Ser till så att eleverna är nöjda med skolmiljön med m m."

Många elever som uttryckt sig positivt menar att elevrådsrepresentanterna tar sig an uppgifter för att det ska ske någon förändring.

Fjärde frågan: ”Hur tycker du att du som elev kan få mer upplysning om vad elevdemokrati innebär? T.ex. någon form av undervisning i ämnet.”

Många elever tror på att föreläsningar skulle vara ett bra forum för demokratilärandet. Några elever uttrycker också en önskan om temadagar: ”Temadag, någon lektion om elevdemokrati, övningar i klassen.” Som Gun Wiklund tidigare sagt kan olika handlingsprogram tas fram exempelvis under gemensamma temadagar för elever och lärare. Hon menar att varje skola utgör en viktig länk i arbetet för ett ökat elevinflytande. (Wiklund. 1998. s.106)

En av eleverna säger: ”Det skulle ju vara bra för att då vet man vad man kan vara med i och med olika medel man kan påverka. Men tror däremot inte att alla skulle vara intresserade för alla är inte lika engagerade.” Eleven menar att det skulle bli svårt att få med alla eleverna på grund av intressebrist. En annan elev tycker ungefär likadant och säger: ”Mer engagerande orsaker, tydligare vägledningar i vad vi egentligen kan förändra och/eller diskutera.”

Ytterligare en annan: ”Mer diskussioner på mentorstiden, egna tankar om vad som är intressant att lära sig om.” Många elever anser att olika former av diskussioner skulle vara en bra lösning för att få mer upplysning om vad elevdemokrati innebär. Det framgår klart och tydligt av svaren. En annan elev vill att det ska komma utomstående föreläsare och berätta om elevdemokrati: ”Att det kommer personer och har en undervisning om det.”

4.3 Resultat. Årskurs 3

Klimatet i klassrummet var ”smått stimmigt”, men inte så att det på något vis störde. Läraren fick dock uppmana till tystnad ett par gånger, något som eleverna hörsammade omgående. Efter genomförd enkätundersökning fick eleverna under ca trettio minuter möjlighet att ställa frågor till oss angående universitet – och högskolestudier. Klassen bestod av trettiofem elever.

Fråga 1: ”Demokrati är ett mycket brett begrepp som betyder folkinflytande. Vad betyder ordet för dig?” Alla elever, med ett par undantag, skriver följande: ”Folkinflytande. Människor har något att ta ställning till och tycka till om.” ”Alla har rätt till en åsikt. Alla har

rätt till att vara med och bestämma vilken politik vi ska ha i Sverige.” ”Att alla får ta del i ett ämne, alla får säga sin mening om saker och ting. T.ex. rösta utan att någon ser ner på en.” ”När jag hör ordet tänker jag mest på yttrandefrihet och att folk ska kunna tänka och göra som de själva vill.”

I den här klassen hittade vi också några mindre seriösa och korta svar, och även några som ej skrivit något alls på frågan. En av eleverna gav ett ganska kritiskt svar: ”Så vi lever idag i Sverige. Vi har något att säga till om men personligen inte tillräckligt tycker jag.” Sammanfattningsvis visar det sig att eleverna vill ha mer makt än de har idag. Många gånger uppfattar de demokratin som en komponent i ett fritt samhälle och glömmer bort sina skyldigheter.

Fråga 2: ”Hur upplever du att elevdemokrati yttrar sig på skolan? D.v.s. förklara om ni har något inflytande och på vilket sätt.”

Här dyker det upp många intressanta och varierade svar. En elev säger: ”Vi kan själva starta föreningar och olika underhållningsprogram men inte mer.” En elev anser att ”Att man kan arrangera olika föreställningar men när det gäller att t.ex. bestämma i skolan tror jag inte att man har så mycket frihet.” En annan säger: ”Ibland får vi chansen att påverka lektionerna lite, d.v.s. att välja om man ska göra arbeten eller prov. Men själva undervisningen under lektionerna bestämmer oftast läraren.” Vi märker att viljan att påverka finns hos många elever. De har olika idéer på hur man skulle kunna ha mer inflytande och på vilket sätt man skulle kunna ha det inom skolan. Några menar även att de kan påverka undervisningen genom att hålla en omröstning för att bestämma examinationsform.

Men alla är inte överens. En del av eleverna tycker inte alls att de har något inflytande, eller i vissa fall inte ens hört talas om elevdemokrati. En elev säger: ”Vi har lite inflytande. Just på Latin fungerar inte elevrådet. Vi har möten väldigt sällan och de är dåliga med att framföra tiderna till mötena.” En annan säger: ”Vi vet vad det är, men det förekommer inte så värst mycket i vår skola och inom vår undervisning. Läraren planerar själv sina lektioner och eleverna lyder läraren.” En tredje missnöjd elev menar: ”Det funkar inte så bra enligt mig. Har man något att klaga över, kommer inte långt. Mycket av det läggs ner utan att någon gör något åt det.” En fjärde elev känner inte till begreppet alls: ”Ingenting. Har aldrig hört talas om det.”

De här elevernas svar tyder på att man inte har några särskilda åtgärder för att verkligen sprida elevdemokratin; så att den verkligen når samtliga elever. Detta visar att inte alla eleverna är medvetna om att de faktiskt har något att säga till om.

Fråga 3: "Vilken uppfattning har du om elevrådets arbetsuppgifter?"

Många av svaren tyder på att de inte har någon aning om vad elevrådet sysslar med. En elev uttrycker sig så här: "Jag vet inte vem som sitter i elevrådet och vad de gör så jag kan inte svara på den frågan." En annan säger: "Känner ej till dem. Vet egentligen inte ens vad de gör, får aldrig reda på nåt från elevrådet." Ytterligare några exempel: "De är lite blandade eftersom man har inte riktigt koll på vad de gör." "Jag tycker att vi blir dåligt informerade om vad som händer på elevrådsmötena och vad som diskuteras." En elev säger också: "Vet inte om vi har ett" Det är endast några enstaka undantag som skiljer sig från den allmänna uppfattningen om elevrådet. Ett av undantagen är: "Hmmm... att göra roliga saker för eleverna, mer än så vet jag ej." Även om detta är ett undantag är eleven uppenbarligen dåligt informerad. En annan säger: "Att de försöker förbättra skolan och fråga hur eleverna vill ha det."

Fråga 4: "Hur tycker du som elev att du kan få mer upplysning om vad elevdemokrati innebär? T.ex. någon form av undervisning i ämnet."

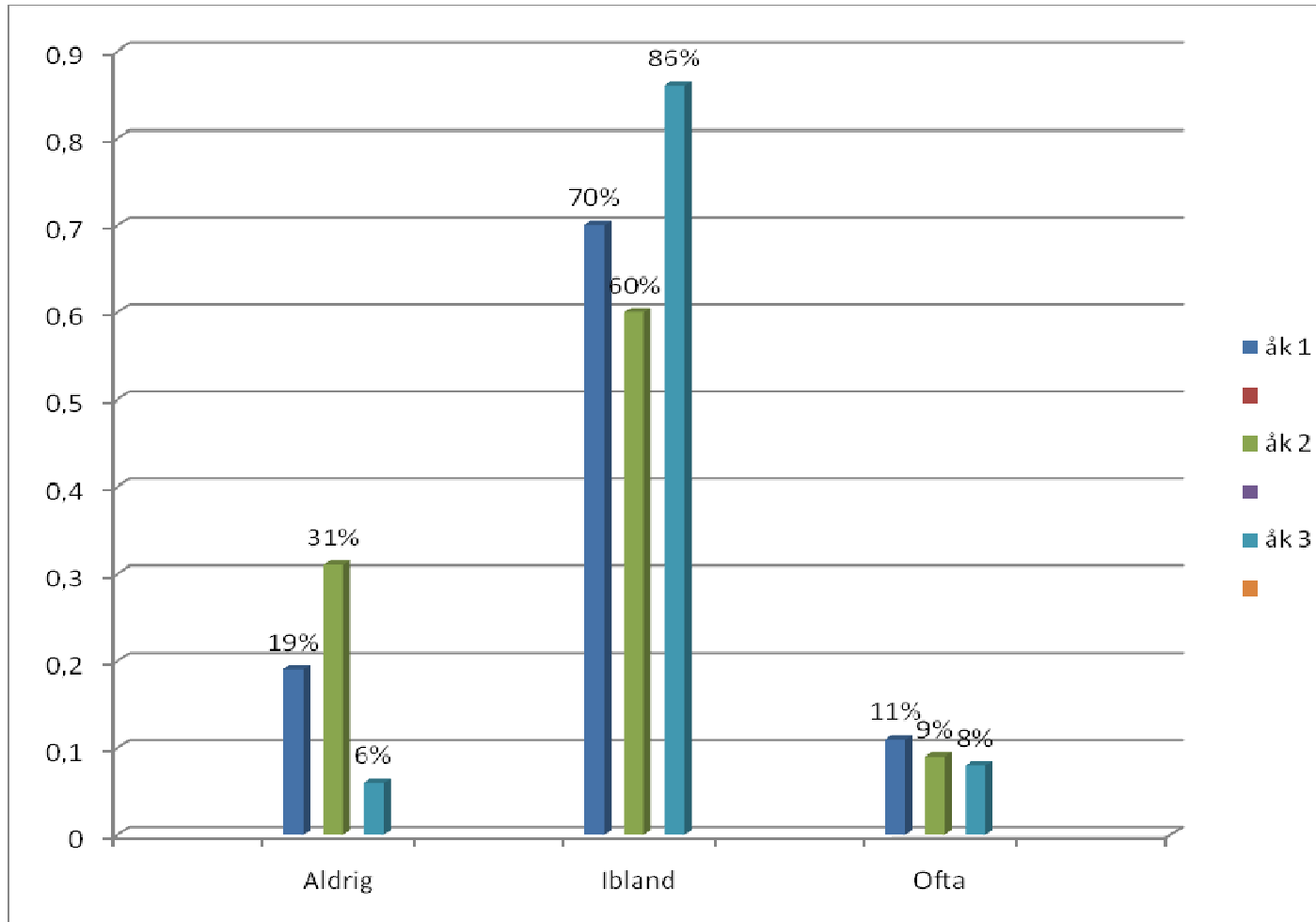
Eleverna hade blandade uppfattningar och förslag angående denna fråga. Många visste inte vad de kunde göra och saknade idéer. En elev menar att: "Man skulle kunna prata om det i något ämne som till exempel i samhällskunskap." En annan säger: "Vi förstår ju vad det innebär men vi vet inte egentligen vad vi kan förändra." En tredje elev föreslår: "Dagar där vi får ta del av ämnet och aktiviteter." En fjärde elev vill lyfta fram elevrådet mer och säger: "Undervisning i ämnet är lite att ta i, men de som är i elevrådet borde ta mer plats."

Sammanfattningsvis var eleverna i ÅK3 mindre intresserade av att svara utförligt på fråga 4. Många svarade med "vet ej", andra svarade inte alls. Några menade att man kunde ordna någon form av temadagar eller lektioner. Minst två ville att elevrådet skulle komma till lektionerna och presentera sig.

5. Statistikredovisning

I vår enkät har vi sex statistikfrågor gällande elevernas boendeform, uppfattning om möjligheten att påverka sin undervisning, kännedom om elevdemokrati, viljan att kunna påverka undervisningen, huruvida de känner att de har ett väl fungerande elevråd och trivsel med undervisningen.

Fråga 1: "Hur ofta känner du att du har möjlighet att påverka din undervisning?"

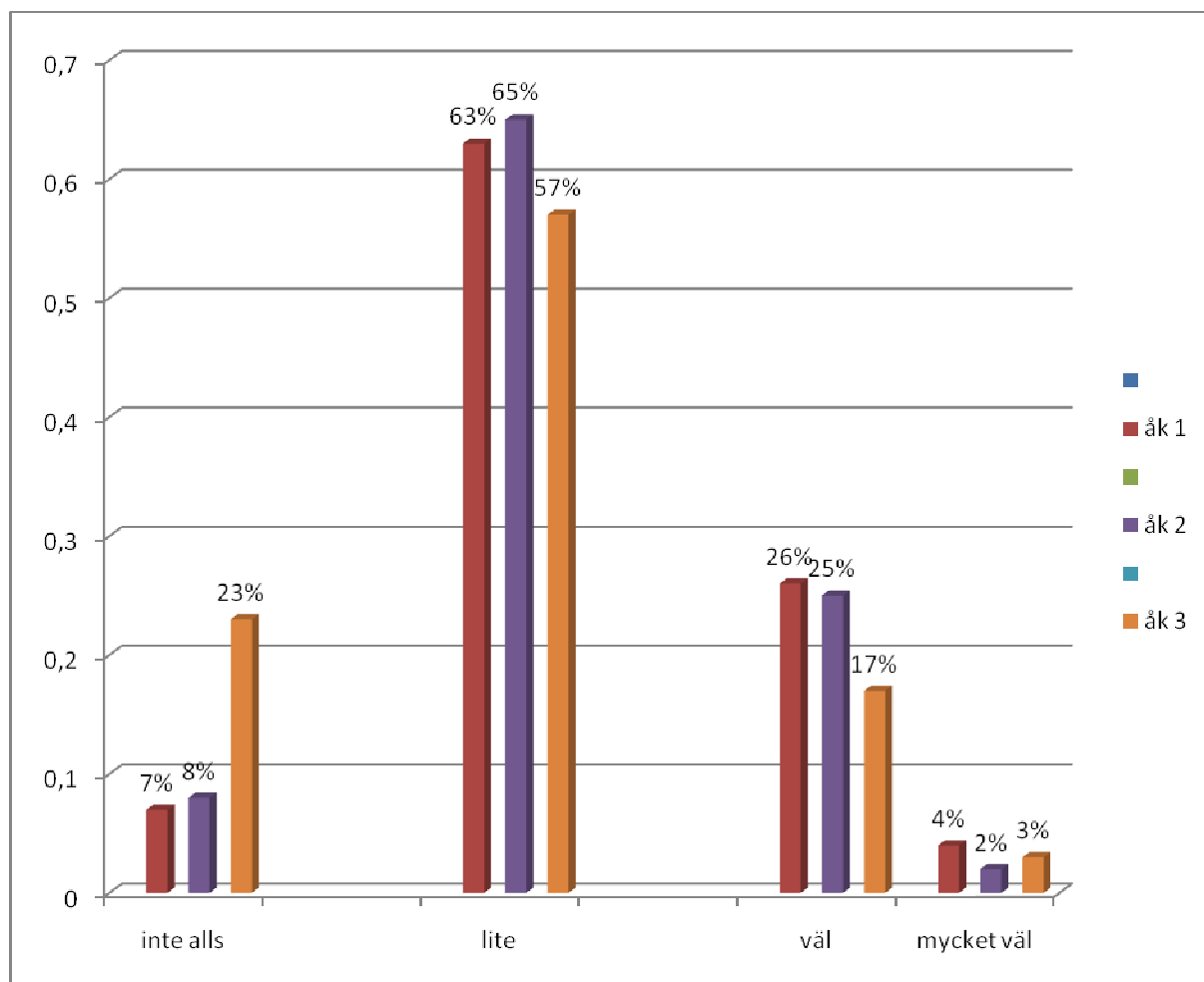
I Åk1 upplever 19% av eleverna att de aldrig kan påverka undervisningen. 70% upplever att de kan påverka undervisningen ibland och 11% upplever att de kan påverka undervisningen ofta.

I ÅK2 är eleverna aningen mer pessimistiska. Hela 31% upplever att de aldrig kan påverka undervisningen. 60% upplever att de kan påverka undervisningen ibland och 9% känner att de kan påverka undervisningen ofta.

I Åk3 är eleverna mer optimistiska. Endast 6% anser att de aldrig kan påverka sin undervisning. 86% procent av eleverna upplever att de kan påverka sin undervisning ibland,

men av samtliga elever som upplever att de kan påverka undervisningen ofta är eleverna i Åk3 minst optimistiska då endast 8% tycker att de kan påverka undervisningen ofta.

Fråga 2: "Hur väl känner du till begreppet elevdemokrati?"

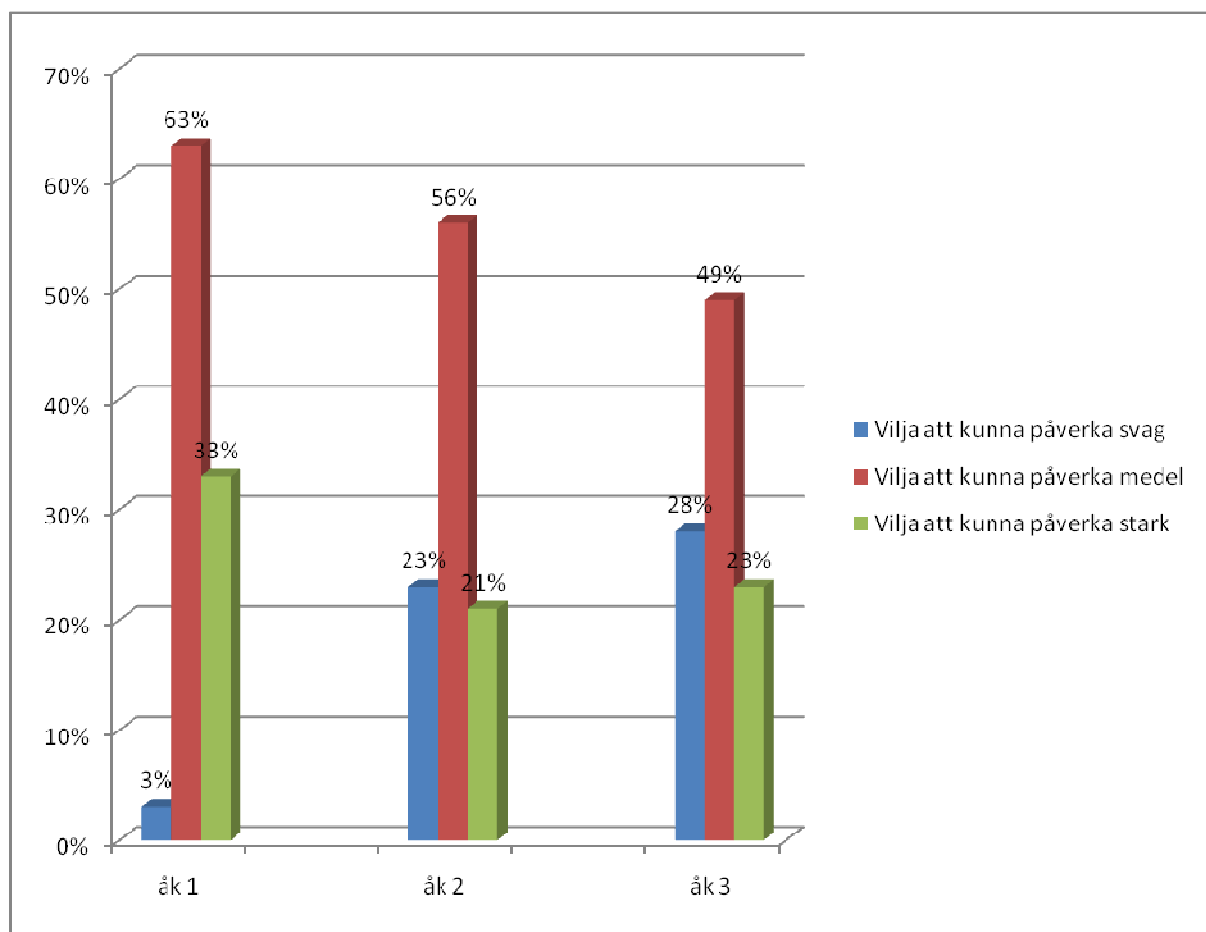

I Åk1 finner vi att endast 7% av eleverna inte känner till elevdemokrati alls. 63% känner till elevdemokrati litegrann. 26% av eleverna i Åk1 känner till begreppet väl, och endast 4% känner till begreppet mycket väl.

I Åk2 är resultatet ganska likvärdigt det vi har funnit i Åk1. 8% av eleverna känner inte till begreppet alls. 65% känner till elevdemokrati litegrann. 25% känner till begreppet väl, men endast 2% känner till det mycket väl.

Eleverna i Åk3 skiljer sig markant. Deras uppfattning skiljer sig starkt från de yngre eleverna. 23% av eleverna i Åk3 känner inte alls till begreppet elevdemokrati. 57% av eleverna känner till begreppet litegrann. 17% av eleverna känner till begreppet väl och endast 3% känner till det mycket väl.

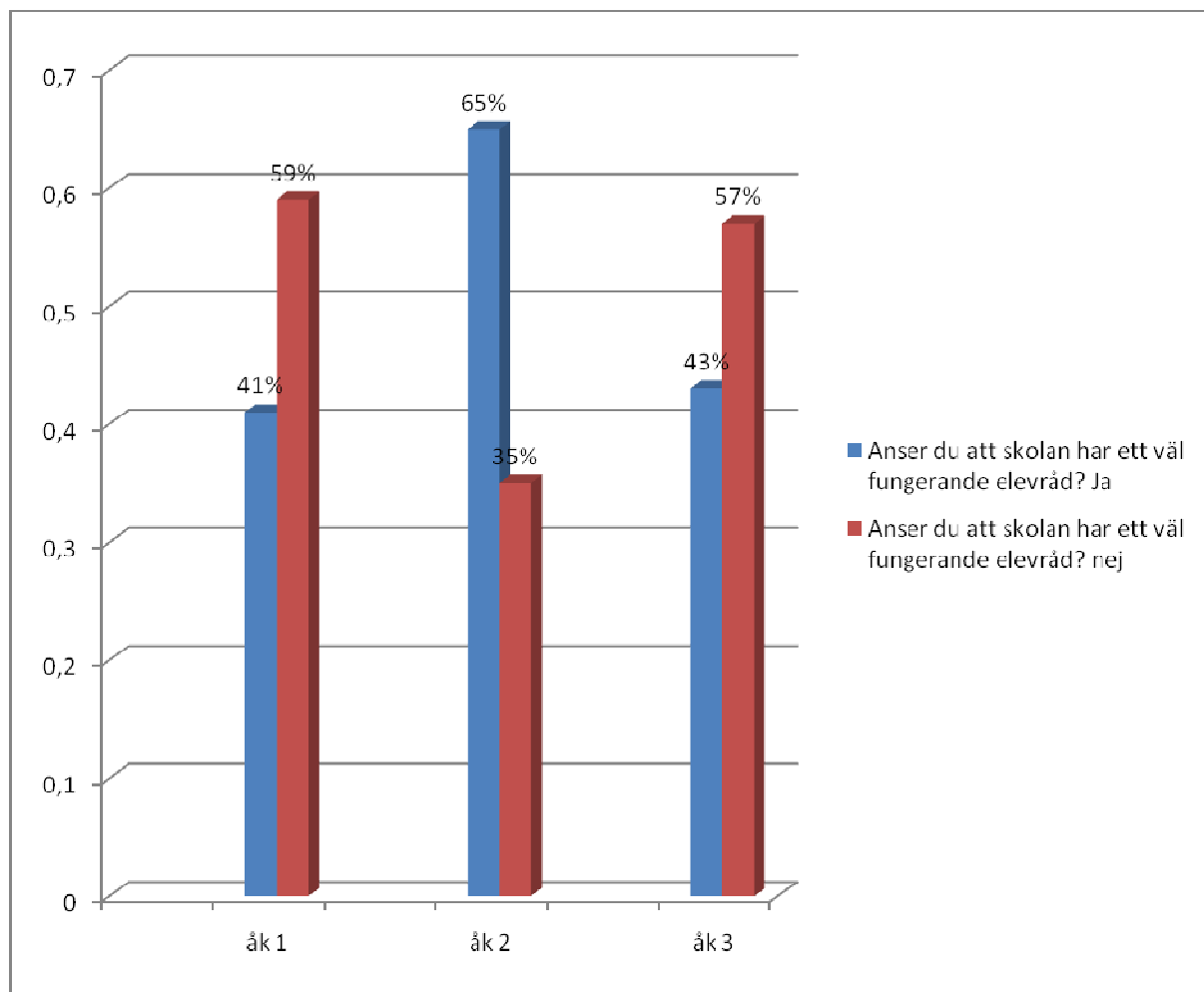
Fråga 3: "Hur stark är din vilja att kunna påverka undervisningen i skolan?"

I Åk1 är elevernas vilja att påverka undervisningen i skolan endast 3%. 33% har en medelinställning på att påverka undervisningen i skolan. 63% har en stark vilja att påverka undervisningen.

I Åk2 är det lite högre siffror jämfört med eleverna i Åk1. 23% uttrycker sig att ha en svag vilja att påverka undervisningen. 56% av eleverna har svarat att deras vilja ligger mitt emellan och 21% säger sig ha en stark vilja att påverka. I Åk3 är siffrorna endast marginellt bättre än i Åk2. 28% av eleverna har en svag vilja att påverka undervisningen. 49%t har en medelvilja att påverka och 23% säger sig ha en stark vilja att kunna påverka.

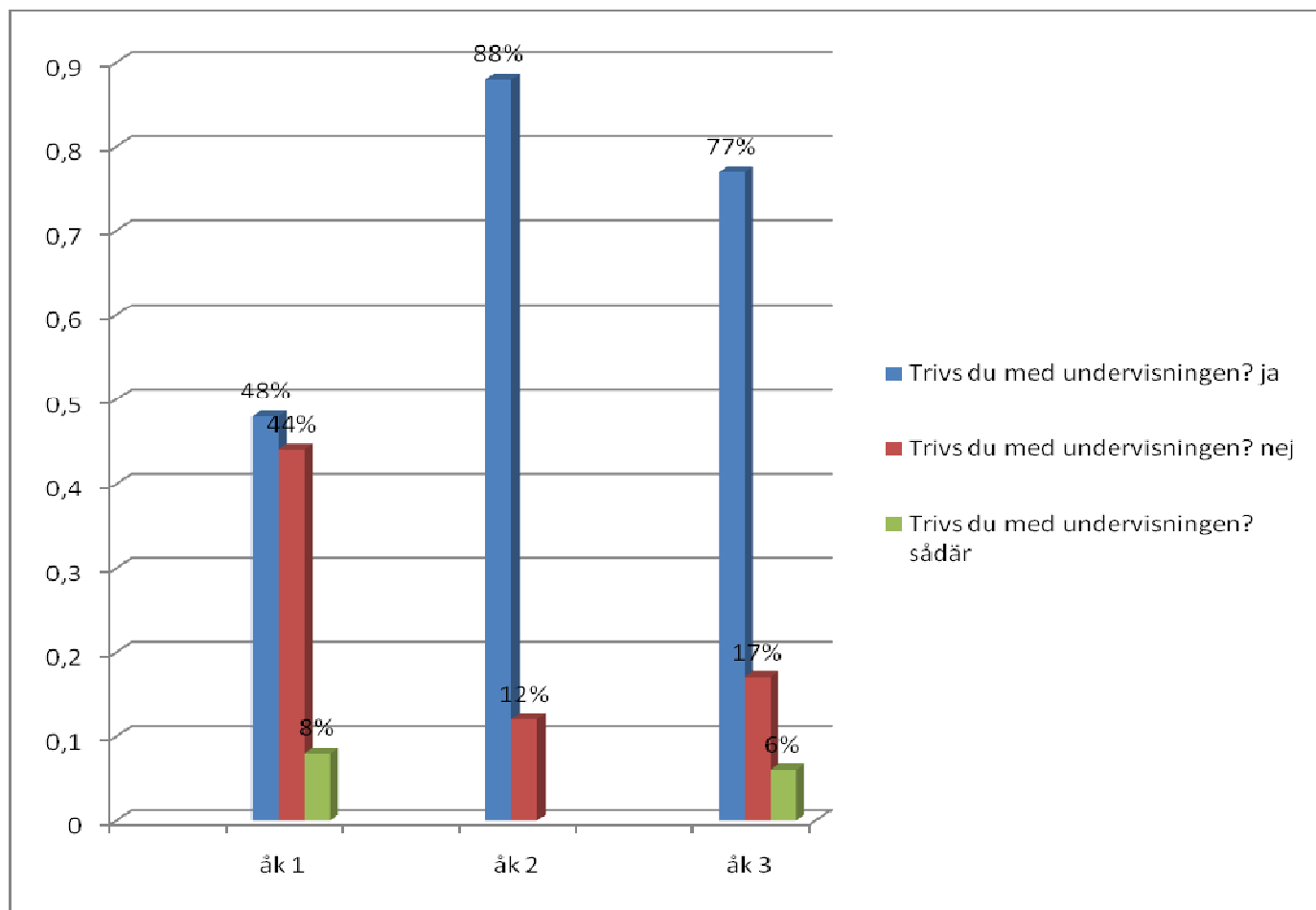
Fråga 4: "Anser du att skolan har ett väl fungerande elevråd?"

På frågan om huruvida eleverna i Åk1 tycker att skolan har ett fungerande elevråd anser 41% att skolan har ett bra elevråd, medan 59% har motsatt uppfattning.

I Åk 2 är det tvärt om. Här tycker 65% av eleverna att skolan har ett väl fungerande elevråd, och 35% tycker inte det.. I Åk3 är resultatet mycket likt det i Åk1. 43% tycker att skolans elevråd fungerar bra, och 57% tycker att det fungerar mindre bra.

Fråga 5: "Trivs du med undervisningen?"

Frågan avser elevernas trivsel med undervisningen. I Åk1 har 48% av de tillfrågade eleverna svarat att de trivs med undervisningen, medan 8% svarat att de trivs sådär. Hela 44 % har svarat att de inte trivs med undervisningen alls.

I Åk2 har 88% av eleverna svarat att de trivs med undervisningen. Ingen elev svarade att de trivs sådär, och endast 12% har svarat att de inte trivs alls.

I Åk3 är 77% av eleverna nöjda med och trivs med undervisningen. 6% av eleverna trivs sådär med undervisningen och 17% trivs inte alls med sin undervisning.

Sammanfattningsvis visar vår undersökning vissa motsägelser när det gäller frågor som t.ex. välfungerande elevråd. I diskussionsanalysen svarade majoriteten i Åk1 och Åk3 att de inte ansåg att skolan hade ett välfungerande elevråd. Samma elever svarade ja på statistikfrågan, vilket skapar en motsägelse mellan diskussions – och statistikfrågorna.

6. Analys

I detta avsnitt analyseras resultatet av undersökningen mot den tidigare forskningen i ämnet och mot läroplanen. I frågan om huruvida eleverna upplever elevdemokratin och hur den yttrar sig på skolan, har de flesta svaren varit en rak motsats till styrdokumentet. Styrdokumentet klargör elevernas rättigheter och skyldigheter, vilket eleverna på skolan där undersökningen genomfördes hade en viss uppfattning om sina rättigheter och inget alls om sina skyldigheter. Hans Albin Larsson menar att elever har rätt till att kunna påverka och utöva inflytande. Larsson menar att det är skolans ansvar att klargöra vilka krav den ställer och vilka skyldigheter och rättigheter eleverna har. Han anser att demokratiutbildningen inte bara handlar om kunskap om demokrati. Hans Albin Larsson skriver:

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den skall utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. (Larsson. 2004, s.59)

Ovan nämnda citat pekar på att eleverna i skolan ska känna till demokratins värderingar. Rättigheter och skyldigheter skall vara i fokus. Eleverna skall följa demokratins grundprinciper även efter skolan för att kunna fungera som goda demokratiska medborgare. På den aktuella skolan kan vi märka att detta inte fungerar fullt ut. Förvisso är dessa elever varken de första eller de sista att vandra genom skolans korridorer och Sverige består av just goda demokratiska medborgare. De metoder som tillämpas i Sveriges skolor fungerar, men de följer inte alltid läroplanen till punkt och pricka.

Larsson anser att ramarna för elevinflytande måste vara tydliga och klara för såväl elever som lärare. Detta låter väldigt positivt ur många infallsvinklar. Svaren som vi fick på vår enkätfråga tyder på att många elever menar att deras inflytande mycket beror på vem läraren är. Alltså framgår det att det är lärarens huvuduppgift att tydliggöra elevernas rättigheter och skyldigheter. Att vissa lärare inte gör det kan ju tolkas på många olika sätt. Enligt en studie, som redovisas av Christer Stensmo kan lärarens roll definieras som "floor-management". Begreppet "Management" översätts som t ex skötande, drift, förvaltning, ledning, och

styrelse. (Stensmo. 1997, s.11) Med andra ord är det lärarens uppgift att driva klassen, vara dess ledning och tillsammans med arbetslaget, vara dess styrelse.

I frågan om hur den enskilda eleven kan få mer upplysning om vad elevdemokrati innebär och hur de kan få mer upplysning om ämnet, svarade många elever att de skulle vilja ha undervisning i form av föreläsningar eller temadagar. Vissa elever tyckte att ämnet elevdemokrati tillhör samhällskunskap och ville därför ha ett par lektioner som ägnades till just nämnda ämne. Larsson skriver:

Ett annat demokratiområde är att återkommande hålla så kallade klassråd för att genom dem skapa en formell plattform för debatt och beslut. För att klassrådet inte skall upplevas som något råkigt eller ännu värre, som något farsartat, skall det få spela en roll i de frågor som eleverna får och bör ha synpunkter på (Larsson. 2004, s.65)

Elevernas intresse av temadagar framkommer även i Gun Wiklunds studie. Hon menar att elevinflytandet är möjligt att genomföra utifrån temadagar för både lärare och elever. (Wiklund.1998, s.106)

”Vilken uppfattning har du om elevrådets arbetsuppgifter?”

Vår undersökning har visat att en överväldigande majoritet av eleverna på skolan saknar insyn i elevrådets görande och arbete. Många menade att elevrådet arrangerar olika aktiviteter, så som ”lekar”. Gun Wiklund, som gjorde en studie av Malmös gymnasieskolor pekar på att alla skolor som granskades hade någon form av beslutande församling och att denna hade regelbundna möten. Till dessa skickades två representanter från varje klass för att beslut och förslag skulle förankras i klasserna, men att det ändå saknades en röd tråd mellan elevrådets arbete och arbetet ute i klasserna. (Wiklund. 1998, s.96) Problemet kvarstår, åtminstone på skolan vi besökte då vår undersökning tydligt visar att eleverna saknar kunskap om elevrådets ärenden och uppgifter.

”Demokrati är ett mycket brett begrepp som betyder folkinflytande. Vad betyder ordet för dig?” De flesta eleverna tolkade demokratibegreppet som ett begrepp som karaktäriseras av en stor mängd rättigheter, såsom yttrandefrihet, jämställdhet, jämlikhet, och politiskt deltagande.

Detta var något som vi hade förväntat oss innan vi genomförde undersökningen, både utifrån styrdokumentet och våra egna erfarenheter från vår praktik och egen skolgång, då ämnet demokrati ingår i ämnet samhällskunskap både i grundskolan och i gymnasiet. På gymnasiet är samhällskunskap ett så kallat kärnämne. Ett kärnämne är ett ämne som måste ingå i varje gymnasieprogram och att alla gymnasister måste ha ett slutbetyg i det för att få grundläggande eller särskild behörighet för universitets – och högskolestudier. Vidare är demokratin en hörnsten i skolans värdegrund och även i läroplanen:

Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värden, jämställdhet mellan kvinnor och män, samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla. (Lärarens Handbok. 2004. s.9)

Under rubrik 2.3 Elevernas ansvar och inflytande i Lärarens Handbok kan man läsa att alla elever på skolan skall kunna ta eget ansvar, vara delaktiga och kunna påverka i enlighet med demokratiska principer. Utöver det ska läraren se till att alla elever ska kunna utöva inflytande på en vettig nivå, oavsett kön, invandrare eller svenskar och kunna påverka arbetsformerna, innehåll i undervisningen och att inflytandet ökar i takt med att eleverna blir äldre och uppnår en viss mognad. (Lärarens Handbok. 2004. s.18)

Vi har kommit fram till att en del elever gärna vill ha mer inflytande över lektionsplaneringen, men som Hans Albin Larsson skriver, är meningen inte att eleverna direkt skall ta över planeringen eller lärarens ansvar, utan det tillhör lärarens professionella uppgift. (Larsson, Hans Albin. 2004. s.60). Ragnhild Swahn är dock av en annan uppfattning:

Lärarens professionella utövning får inte resultera i att eleverna fråntas allt inflytande (Swahn. 2006, s.27)

Här tydliggörs två olika uppfattningar om elevinflytandets omfattning. Larsson menar att elevernas inflytande inte skall överstiga det inflytande som läraren har. Swahn är av en annan uppfattning då hon tycker att läraren å sin sida inte skall ha för mycket inflytande och på så vis ”köra över” eleverna.

7. Diskussion

Sveriges regering använder elevinflytande i många sammanhang och vill att skolor och lärare följer läroplanen. I vår undersökning visar det sig emellertid att gräset alltid är grönnare på andra sidan staketet, det vill säga att läroplanen enligt vår uppfattning förespråkar en utopi som ännu inte är realistisk och det är i denna värld vi nu lever. Vi anser att även om samtliga lärare skulle följa läroplanen till punkt och pricka och om man ska dra det till sin spets, så finns det alltid elever som inte förstår eller inte är intresserade av demokratin i skolan och som inte engagerar sig, och en del svar vi har fått i undersökningen pekar på just detta.

De största hindren för elevernas inflytande rapporteras vara att läraren anser att eleverna har tillräckligt stort inflytande, att de inte ser eleverna som en resurs i skolarbetet och att de inte anser eleverna tillräckligt mogna att ha inflytande. (Swahn. 2006. s.26)

På skolan där undersökningen genomförts visade det sig att eleverna i Åk3 hade mindre intresse för att påverka undervisningen, samt att de generellt sett saknade någon uppfattning om elevrådets arbetsområden. Därför tycker inte vi att Sellbergs forskning stämmer överens med vår undersökning. Visserligen skulle det kunna stämma om vår undersökning hade omfattat mer än en skola. Nedan citerar vi Selberg:

”Om elever ställs inför att göra självständiga val avseende innehåll och arbetssätt i undervisningen har elever med större erfarenhet av inflytande större chans att klara av att lära sig än elever med mindre erfarenhet av inflytande. De har också större vana att ta ansvar för sitt lärande och att få hållbar kunskap ur detta. (Selberg. 2001. s.41)

Eleverna i Åk1 var mer motiverade i sina svar. De skrev mer utförligt och hade ett större engagemang i frågan om att vilja påverka undervisningen och utöva inflytande över den. Litteraturen som har använts som källor för vår uppsats hävdar att elevinflytande är något som finns och fungerar i skolans värld. Det är mycket möjligt att det är så, men det är långt ifrån alla elever som varken har intresse eller förståelse för att kunna påverka sin undervisning och tillvaro i skolan. I slutändan anser vi att det först och främst är lärarens uppgift att ingjuta ett intresse hos eleverna och upplysa om elevdemokrati och elevinflytande. Många av de tillfrågade eleverna hade knappt hört talas om elevdemokrati och svarade med ”Vad är det för något?”. Här fick vi oss en tankeställare: Har lärarna aldrig nämnt elevdemokrati för sina elever?

Vi valde att genomföra undersökningen med en kvantitativ undersökningsmetod i form av en enkät. Under arbetets gång insåg vi att vi hade kunnat bredda undersökningen ytterligare genom att intervjua elevrådsrepresentanter, lärare samt rektor på skolan. Konsekvenserna av detta hade dock blivit att arbetet hade blivit alltför omfattande, men det hade trots allt varit intressant att se problemet utifrån ett bredare perspektiv som dessa intervjuer tveklöst hade bidragit till. Vi föreslår härmed att dessa element undersöks närmare i framtida forskning kring ämnet.

För att återgå till syftet med denna uppsats så hade vi ett antal frågor som skulle besvaras. Första frågan vi ställde var: Hur stark är gymnasieelevers uppfattning om begreppet elevdemokrati? Litteraturen har visat på att gymnasieelever har en stark uppfattning om elevdemokrati. Vår egen undersökning visar att majoriteten av eleverna som undersökningen omfattade har en väldigt liten och i vissa fall ingen kunskap alls om elevdemokrati. Bristen i undersökningen är återigen att den inte har omfattat fler skolor eller samtliga elever på den aktuella skolan.

Nästa frågeställning var: Hur upplever eleverna att de har möjlighet att utöva inflytande över sin undervisning? Många elever saknade uppfattning om elevrådets arbetsuppgifter och många visste inte heller vilka representanterna var. En förklaring till detta kan vara att elevrådsrepresentanterna själva inte har tid att engagera sig fullt ut och har bristfällig utbildning för uppgiften. (Svensson. 1990, s.13)

En annan anledning är att om representanterna i elevrådet inte tar sitt ansvar och förmedlar samtalen i klassråden blir elevrådsarbetet ineffektivt och det gör att man inte märker de framsteg som görs. (Wingård. 1991, s.64)

8. Sammanfattning

Syftet med denna uppsats var att undersöka elevers uppfattning om elevinflytande samt elevdemokrati. Detta gjorde vi genom en kvantitativ metod, en enkätundersökning på Malmö Latinskola. Undersökningen skedde i tre olika åldersgrupper, det vill säga från Åk1 t o m Åk3.. Sammanlagt fick vi etthundrafjorton enkäter ifyllda. Enkäten bestod av tretton frågor, varav sex av frågorna var statistikfrågor. Resterande frågor gick ut på att eleverna skulle skriva ner sina tankar och åsikter. Frågorna har under skrivandets gång analyserats och vi har gjort en statistisk sammanställning.

Den litteratur som har använts för uppsatsens färdigställande har varit väsentlig för att skapa en djupare kunskap och förståelse, både för oss författare och för framtida läsare. Litteraturen har även använts för att framgångsrikt stärka vår hypotes. Litteraturen har dominerats av Gun Wiklund, Thomas Englund, Hans Albin Larsson och Ragnhild Swahn. Dessa författare har skrivit flera böcker kring ämnet elevinflytande.

Både Larsson och Englund har en gedigen pedagogisk bakgrund, vilket gör att det blir ännu mer intressant och väsentligt att forska utifrån deras litteratur. Litteraturen har främst pekat på det som är positivt utan att i större utsträckning lyfta fram det som är mindre positivt. Vår undersökning tyder på just detta, det vill säga att elevinflytande fungerar i teorin, men praktiken talar ett helt annat språk. Här vill vi även påpeka att på skolan där undersökningen genomfördes var majoriteten av eleverna kluvna till elevinflytande och många av dem var knappt bekanta med begreppet sedan tidigare. Vi lade även märke till att det skulle kunna vara annorlunda på andra skolor, men för att avgränsa vår uppsats med tanke på tidsbrist valde vi att endast undersöka en skola.

Vi har kunnat besvara vår frågeställning utifrån vår empiriska undersökning. Vår första fråga var hur eleverna uppfattar begreppet elevdemokrati. Svaret som vi har kommit fram till är att elevernas kunskaper inom detta område är som bäst knapphändiga. Många av svaren tydde även på att det berodde mycket på vilken lärare eleverna hade.

Nästa fråga som vi ville besvara var hur eleverna upplever möjligheten att utöva inflytande över sin undervisning. Svaren vi har fått tyder på att många elever upplever att de har ett

begränsat inflytande över undervisningen. Det kunde handla om triviala saker som provdatum, examinationsform, och klassresor.

Vi ställde även frågan om huruvida eleverna ansåg att de hade ett väl fungerande elevråd eller ej, och huruvida de kände till deras arbetsuppgifter. En majoritet av eleverna tyckte inte att elevrådet fungerade bra, och på frågan om vad de kände till om vad elevrådet sysslar med så svarade en överväldigande majoritet att de inte visste något alls. De som visste svarade främst att elevrådet sysslade med diverse evenemang så som lekar och spex. Flera av eleverna ville gärna se att elevrådsrepresentanterna kom till klasserna och presenterade sig och elevrådet för att upplysa om deras respektive arbetsuppgifter.

Avslutningsvis vill vi föreslå att framtida forskning även skulle kunna utföras på mer än en skola för att få en bredare forskningsbas i jämföringssyfte. Man skulle även kunna intervjua elevrådets representanter, lärare, och rektor.

Referenser

Almgren, Ellen. *Att fostra demokrater. Om skolan i demokratin och demokratin i skolan.* Stockholm. Uppsala University. 2006

Aspán, Margareta. *Att komma till sin rätt. Barns och vuxnas perspektiv på ett skolprojekt för ökat elevinflytande.*

Barnens Rätt I Samhället – BRIS. Stockholms Universitet. 2005

Danell, Mats. Et al. *Skola i utveckling. Inflytandets villkor.* Skolverket. Stockholm. 1999

Finck, Louise. *Elevens ansvar och inflytande – En undersökning om elever och lärares uppfattningar om elevens ansvar och inflytande i utbildningen (2006)*
Läroverksamheten. Malmö Högskola

Forsberg, Eva. *Elevinflytandets många ansikten.* Uppsala Universitet. 2000

Jonsson, Britta. Roth, Klas. *Demokrati och lärande. Om valfrihet, gemenskap och övervägande i skola och samhälle.*

Studentlitteratur, Lund. 2003

Larsson, Hans Albin. *Erövra Demokratin.* SNS. Mölnlycke. 2004

Larsson, Hans Albin. *Vår demokratis värdegrund. Aspekter på en högst väsentlig del av läroverksamhetens allmänna utbildningsområde.*

Hjalmarsson & Högberg. Stockholm. 2004

Oscarsson, Vilgot. *Elevens demokratiska kompetens. Rapport från den nationella utvärderingen av grundskolan 2003 (NU03)-Samhällsorienterande ämnen.*

Göteborgs Universitet. 2003

Osler, Audrey. *Citizenship and democracy in schools. Diversity, identity, equality.* Cromwell Press. Ltd. Wilshire. 2000

Palmqvist, Edit. *Demokrati i skolan – en studie på en Komvuxskola.* 2007

Läroverksamheten. Individ och samhälle. Malmö Högskola.

Selberg, Gunvor. *Främja elevens lärande genom elevinflytande.*

Studentlitteratur, Lund. 2001

Svensson, Gunnel. *Elevinflytande i gymnasieskolan.*

Länsskolnämnden i Stockholms län. 1990. Solna

Stensmo, Christer. *Ledarstilar i klassrummet.*

Studentlitteratur, Lund. 2000

Stensmo, Christer. *Ledarskap i klassrummet*.
Studentlitteratur, Lund. 1999

Swahn, Ragnhild. *Gymnasieelevers inflytande i centrala undervisningsfrågor*.
Linköpings Universitet. 2006

Tandrup, Cecilia. Larsson, Marie. *Elevinflytande-en undersökning om hur och när
elevinflytande gynnar elevens läroprocess*
Högskolan i Halmstad/Sektionen för lärarutbildning

Wiklund, Gun. *Gymnasieelevers upplevelser av och syn på elevinflytande. En studie vid
gymnasieskolorna i Malmö*.
Lärarhögskolan Malmö. 1998

Wingård, Bo. *Elevinflytande i skolans vardag*.
Solna. Ekelunds förlag. 1994

Älverdahl, Lina. Nilsson, Caroline. *Elevers och Lärares upplevelser av elevinflytande (2008)*
Högskolan i Halmstad/Sektionen för lärarutbildning

Offentliga dokument.

Lärarytelsen. Läroplaner. Skollagen. Policydokument. Från Lärarnas Riksförbund (2003)
Lärarnas Riksförbund. Stockholm.

1946 års skolkommision. *1946 års skolkommisions betänkande med förslag till riktlinjer för
det svenska skolväsendets utveckling. (1948)*
Stockholm Hægströms boktryckeri.

Bilaga

Enkätfrågor. Av Anders Norén och Esra Öztürk.

Är du: Man Kvinna.
(Tanken är inte att vi ska få en könsindelning utan frågan anses mer vara ren formalia)

Hur väl trivs du med undervisningen i skolan?
Dåligt, Mindre dåligt, Sådär, Bra, Mycket bra. (För att känna av den allmänna inställningen till undervisningen för att sedan gå vidare till frågorna som är av vikt för vår undersökningen. Frågan gör också att eleverna får "klaga av sig" lite)

Vad betyder demokrati för dig? (Detta är en skrivfråga där eleverna fritt får berätta vad demokrati betyder för dem)

Hur väl känner du till begreppet Elevdemokrati?
Inte alls, Lite, En del, Väl, Mycket väl (För att få ett hum om hur pass väl de känner igen ordet och dess innebörd)

Hur märker du av elevdemokratin i skolan? Om du kryssat i svaret "Inte alls" på föregående fråga, gå vidare till nästa. (Skrivfråga för att vi ska kunna se om eleverna har uppfattat begreppet korrekt och i så fall hur elevdemokratin utövas)

Hur stark är din vilja att kunna påverka undervisningen och din skolgång?
1. 2. 3. 4. 5. (eleverna får ringa in ett t.o.m. tre där ett är svag och 5 är stark. Detta för att mäta hur mycket eleverna bryr sig om sitt eget inflytande)

Tycker du att ni har ett välfungerande elevråd på skolan?
Ja. Nej. (Vi vill veta huruvida eleverna upplever att elevrådet har någon avgörande roll för elevinflytandet på skolan)

Vilken uppfattning har du om elevrådets arbetsuppgifter och områden?
(Skrivfråga. Vi vill veta hur väl införstådda eleverna är i hur elevrådet fungerar och om de förstår att elevrådet är till för dem, och inte att de sitter där för att de får en chans att slippa lektioner)

Hur tycker du att du som elev kan få mer upplysning om vad elevdemokrati innebär? T.ex. någon form av undervisning i ämnet. (Skrivfråga. Här vill vi veta hur eleverna själva vill tillförskansa sig undervisning om begreppet elevdemokrati och detta kan senare användas av andra skolor för att ta till sig exempel av andra elevers önskningar)